

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկա 212... Թր.
Վեցամսեայ 6 "

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆ

Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան 14 Թ.

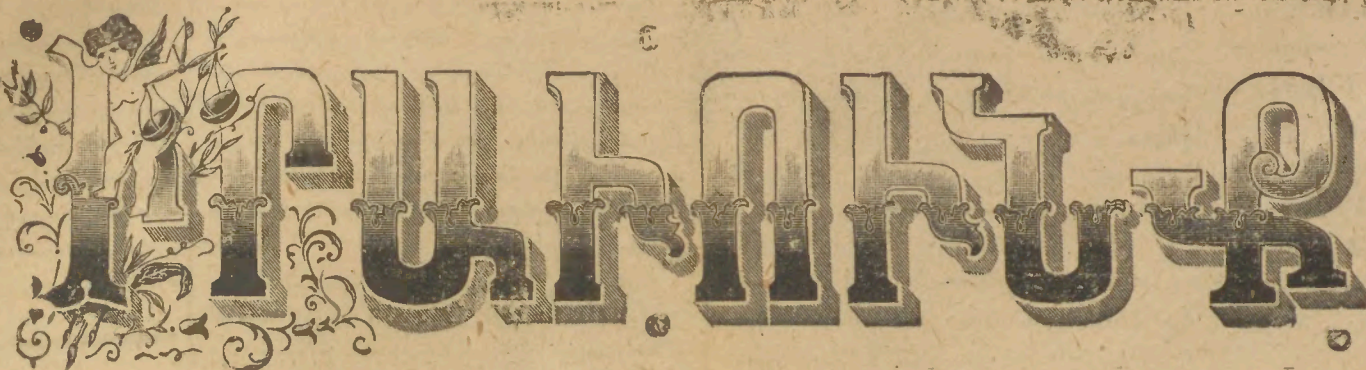
Վեցամսեայ 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօրար
Վեցամսեայ 1.50 "

ԿԱՆԵՆԻԿ

Մանուցման տողը
20 սանրիմ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐՈՒՄԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՄԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal

Iravounk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравункъ

ВАРНА

Դրուքիւնք եւ չին
տրուքի

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Ներկայ տարեշրջա՛յի հինգե-
րորդ ամսոյն մէջ գտնուելուս հախ-
ուսի, մեր բաժանորդներէ շ շնոր-
հալաբար բարեհաճութիւն չեն ունեցած
իրենց բաժնեկիցները մեզ հասցնելու
Ուսի կը խնդրուի որ նկատի առնե-
լով թերթի անօրէն ծախսերուն բոլոր-
ութիւն կանխիկ լինելը՝ փութաւ բաժ-
նեկիցները դրել:

Իսկ մեր բաժանորդներու աջն փո-
ք մասը որ դեռ չէ մատուցած 1903 ի
հաշիւը, պարտի սինջիւ ներկայ Մա-
յիս ամսոյ վերջը վճար չ ԱՆՊԱՏՃԱՌԻ
Պարտական գումարներ Մայիս և
սկիսն թերթ չը պիտի ստանան:

ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՉՐԱԺԵԾՏ Է

[Չորրորդ կողմանէն]

Կուսակցութիւնները այն ժա-
մանակ միայն կարող են օգտա-
կար լինել՝ եթէ գտնուին զուտ
գաղափարական սահմանի մէջ
և եթէ կարող նաեւ գտնուի, ի-
րենց կուսակցական գործունէու-
թեան համար, իրա կոչման գի-
տակից, հասարակ և մշակութա-
վորական, հակառակ դէպքում
նրանք միշտ ու միշտ փո-
սակար են:

Ամեն մի հասարակական գոր-
ծում, համագործակցութեան և հայեցի-
քութեաններ շարքերութեաննե-
րից ու հակադրութեաններէ կը
տեղծուին խմբակներ, որք զը-
նալով և համախմբութեան խմբա-
րանալով՝ կը մեծնան եւ կը կազ-
մեն կուսակցութիւններ: Նրան-
ցից իւրաքանչիւրը կաշխատի,
ամեն ջանք ի գործ դրած, հա-
տառել իւր սկզբունքի մի միակ
ճշմարտութիւնը: Այս կերպով
կը բացուի մրցման մի առաջ-
նէրդ և գործունէութիւնը կը լի-
նի աւելի եռուս և կենդանի-
սակայն դա կարող է միայն այն
ատեն օգտակար լինել, երբ
գործողները մտքով ու հոգով
այնչափ զարգացած ու աշխու-
շտ են:

յաճ կը լինին որ այդ սուրբ մը-
րցումը կը կարողանան պահել մը
միայն գաղափարի սահմանում
նայելով անշուշտ, իրենց հա-
մադրի բոլոր հակառակ գաղա-
փարները՝ դաւանողներ զբաղ
հաշտ ու եղբայրական աշօք, և
որ մտքից անգամ չեն անցնի
գաղափարից անցնիլ դէպի անձ-
նականը: Սակայն, դժբաղդա-
բար, պէտք է ասել որ դառն
իրականութիւնը իւր բազմաթիւ
օրինակներով ցոյց տուաւ որ
մեր գործողները չկարողացան
ցոյց տալ հոգեւոր այդ ազնու-
թիւնը, այդ վեհութիւնն ու հա-
ստունութիւնը: Նրանք, դեռ չա-
տ կանուս, փոխանակ միմիայն
հետ, սիրաշահ կերպով, պատ-
րաստ ու կազմ լինելու ընդհա-
նուր թշնամու դէմ համերաշխ
գործելու, ընդհակառակը, ա-
մեն մի սրբութիւն ստանալու ա-
րած՝ սկսան միմիայն գլուխ կո-
րել, միմիայն արիւն ծծել և
միմիայն դէմ մինչեւ ծովը լա-
րուիլ մահացու ատելութեան ու
թշնամութեան ոգով, որով և
առանց այն էլ սկսեցին սպառնա-
լով իրենց թուրքիցի: Սրա
փայլուն ապացոյցը մանաւանդ
աւելի շեշտակի կերպով երևան
եկաւ Հնչակեան պարտիաների
մէջ պատահած վերջին ամենա-
տմարդի ու քստմեքի արարքնե-
րով:

Դա մի կողմից: Միւս կողմից
իրանց, այդ գործողներ շրջա-
պատող տարրը, հայ ժողովուրդը
պէտք է որ այնչափ պատրաստ-
կանութիւն ցոյց տար որ կարո-
ղանար, կուսակցութիւնները
միմիայնից անշատով սկզբունք-
ները ըմբռնել, այդ սկզբունք-
ների մէջ որոշողութիւն դնել,
ջոկել, գտնել նրանցից լաւն
ու վատը, օգտակարն ու փոստ-
կարը, առաջին կարեւորութիւն
ունենցողն ու երկրորդականը և:

Սակայն այդ տարրը, հայ ժո-
ղովուրդը իւր դարաւոր ստրկու-
թեան չլծանքի քակ հաղիւ
հաղ կարողացել էր պահել իւր
գոյութիւնը, նա չնորհիւ տի-
րող կործանիչ ընթիւնի, ամենա

յետ մնացած, քաղաքակ թակա-
ն առաջնէր վերայ, գեղեցիկում
էր տգիտութեան ու խաւարի
մէջ: Նա հաղիւ կոխել սկսած
ինքնաճանաչութեան սեմի վե-
րայ, հետեւաբար և տակաւին
համարեա բոլորովին երեխայ,
գաղափարական հարցերի նկատ-
մամբ կարող էր յանկարծ նե-
տուիլ այդ կիճուտ հարցերի
մէջ և վճիռներ արձակել: Եւ
արդեօք իրականութիւնից հեռի՞
կը լինէր, եթէ ասէինք թէ
ոչ թէ ժողովուրդը ինքը, այլ
նայն իսկ այդ գործող համարու-
ածները դեռ մեծամասնութիւ-
նը գիտակցաբար չէ որ ընկել
է այս կամ այն գործի տակ,
ուստի և տղայութեւն չէ՞ր լինի
սպասել այդպիսի բան մի ժողո-
վրդից որի ստուար մեծամաս-
նութիւնը իւր ճակատագրին իսկ
անգիտակից, դեռ միայն թշնա-
մու կողմից գործ դրած հա-
զարու մի արհաւիրքներ ու ա-
րիւնաշաղկապ կոտորածներ շնոր-
հիւն է որ հաղիւ թէ կարողացել
է ըմբռնել իր գոյութեան խա-
խուլ լինելը: Ա՛յ, նա չի կա-
րող հասնել, ըմբռնել ու մար-
տել այդ հարցերի նշանակու-
թիւնը, և շուարւած՝ չէ իմա-
նում: Այդ կողմը հակի, քանի որ
յաջորդաբար միմիայն հակառակ
կուսակցութեանց ներկայացու-
ցիչներ փայլուն խոստովանե-
րով կողմն հանդէս գրաւել նրան
իրանց կողմը: Այդ ժողովուրդը
ինչպէս կարողանայ այդ իրան
անթափանց հարցի նկատմամբ
համարձակ մի վճռական քայլ
առնել, Ահա այդտեղ տիրում է
մի անորոշութիւն: այդ տեղից
գալիս է տեսակ յուսահատութիւն
հետեւաբար և սառչում, և՛
բոլոր կուսակցութիւններից և՛
նայն իսկ բա՛ն գործից:

Արդ, իրանց այս վիճակի մէջ,
ո՞վ կարող է, համարձակել ա-
սելու թէ կուսակցական ոգին ու
գործունէութիւնը մեր մէջ օգ-
տակար եղած են և թէ այսուհե-
տեւ էլ պիտի կարողանան լինել:
Եւ քանի որ այս այսպէս է, էլ
մինչեւ ե՛րբ սպասել ու համբ-
րել այս յուսահատ գրութեան

առաջ, քանի որ օրէ օր ազգու-
թեան գլխուն կուտակուող սև
մուկ առաջիկ սկսելն ճշող ու
խեղդիչ բնաւորութիւն ստանալ,
քանի որ թշնամիներ ամեն կող-
մից կաշկանդել են մեզ և ծրագ-
րել են իսպառ ջնջել, վերացը-
նել հայ անունը, և վերջապէս
քանի որ օ ահա մահը արդէն
եկել, հասել է ազգութեան
դուռը և սպառնում է, յաւիտեան
անվերադառնալի կիրպով, գլու-
խը նրան ոչնչութեան անդունդը
էլ կարելի է՞ համբերել. ո՞չ ո՞չ
էլ ժողովրդի սրտից սկսում են
ծնիլ հարազատ դաւաճներ, որոնց
վերայ մինչև այժմ տիրած յու-
սահատութիւնը փոխուել է և
ցրտման ու բողոքի կերպարոնք
ստացել: Այդ բողոքողների
չարքին մենք ևս գալիս ենք
սրանով բարձրացնել մեր ձայնը
էլ լեցուել է համբերութեան
բաժակը: Ե՛լ հերիք որ կուսակ-
ցութիւններ միմեանց գլուխ
կոտրելով՝ առանց այն էլ սառած
ու հիասթափուած ժողովուրդը
բոլորովին սառնեցնեն ու ծայրա-
գոյն յուսահատութեան մատնեն
նրան: Ե՛լ հերիք վերջապէս որ
նրանք օտար բարեկամ աղբու-
թիւնների զղուանքի ու քննադ-
տութեանց տեղիք տուին: Մենք
պահանջում ենք մեր բոլոր ոյ-
ժով որ կուսակցութիւնները, քա-
նի իրանց գոյութիւնը այլ ևս
աւելի քան ազնուաբեր է, մէկգի-
նեան ամեն մի անձնական ու եսա
կան գծով հաշիւ և միանան ընդ-
հանուր գործին շուրջը: Աւելի
քան ժամանակ է նրանց համո-
զուելու և հասկնալու որ, ԱՌԱՆՑ
ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԶԻՔ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ:

20 Ապրիլ 904

Սոխում - Գալէ

ՄՈՒՇ ԵՒ ՍԱՍՈՒՆ

ՏՓՂԻՍ 215 Մայիս

Մուշի գալու հայ դիւղերը
բոլորովին բռնուած են թիւրք
զորքերով և Գիւրոտերով, որոնք
ամեն տեսակ հարստահարութիւն

և չարագործութիւն կընեն. քը-
րիստոնեայ ժողովուրդը ապաս-
տան մը փնտռելով, խմբովին
գնաց ապաւինեցաւ Սասունի լեռ-
ները, որոնք պաշարուեցան զօր-
քերէն և պաշարագողներէն :

Հոն կարգ մը արեւնահեղ կռիւ-
ներ տեղի ունեցան Սասունցի-
ներու և կառավարական ուժերու
միջև :

Մարտ 31/ապրիլ 12 ին Սա-
սունցիք սաստիկ կռիւով մը ետ
մղեցին յարձակողները և անոնց
մեծ կորուստ պատճառեցին :

Ապրիլ 10/23 ին Բաղէշի կու-
սակալը քանի մը հազար կա-
նոնաւոր զօրքով և քիւրտեսով
հասաւ իր հետ ունենալով Մուշի
և Բաղէշի հայ եպիսկոպոսները
Հակառակ եպիսկոպոսներու ներ-
կայութեանը, Յէնիկ գիւղը առ-
նուեցաւ հրդեհակոծուած : յետոյ
ուղղուեցան դէպի Սէմալ : Բայց
Սասունցիք առաջնորդութեամբ
խմբապետ Հրաչի զանոնք ետ
մղեցին, անոնցմէ քանի մը տաս-
նեակ սպաննելով : այն ատեն
13/25 ապրիլ, կուսակալին հրա-
մանով Սուրբ Առաքելաց վանքին
մեծաւորը և Բաղէշի ու Մուշի
եպիսկոպոսները իրենց հետ ու-
նենալով Հայոց պատերազմին
մէկ նամակը Սէմալ գացին Սա-
սունցիները հնազանդութեան
հրաւիրելու պաշտօնով : Բայց այս
խաղ մըն էր, որովհետեւ 13 ապ-
րիլին մինչ հայ խմբապետները
լեռներէն իջնելով կերթալին
յանձնախումբին հանդիպելու բա-
նակցութեան համար, կուսակալը
հրաման կուտար Սասունցիներ-
ն իրենց վրայ յարձակելու, պետե-
րը յանկարծակիի բերելու հա-
մար :

Մերգիւրը չը յաջողեցաւ պե-
տերը և բնակիչները ժականակ
ունեցան ետ քաշուելու, այսպէս
Սէմալ և Տաւշօք առնուած, կոր-
ծանաւ և հրդեհուած էին թըն-
գանթածիգ ջոկատի մը կողմէ :

Զօրքերը բնակիչները հետա-
պնդելով Կէլիկիզանի վրայ
քաղցին, ուր ընդհարեցան հայ
բնակիչներուն որոնք ամէն կող-
մէ փութով հասած և յաջողած էին
համախմբուիլ : Արեւնահեղ ճա-
կատամարտ մը տեղի ունեցաւ :
Թուրքերը ընկճուած ետ մղուե-
ցան, դաշտին վրայ ձգելով 139
մեռեալ, բազմաթիւ վիրաւորներ
և հրացաններ : Հայերէն 7 մեռ-
եալ, մին խմբապետ Հրաչը և
8 վիրաւոր :

Կառավարիչը օգնութիւն ըն-
դունեց 14 27 ապրիլին :

Նոր կուռյ մը կը սպասուի :
(Բրո-Արմէնիա)

Մեր նախորդ թիւով հրատա-
րակած այն լուրը, թէ Սասնոյ 17
հայկական գիւղերը այրուած են,
կը հաստատուի նաև Հաւասի հե-
տեւեալ հեռագրովը :

Պոլսի 19 Մայիս
Դեպքանատան մը ստացած

լուրերուն համեմատ, Գիւրտերը
հրդեհներ և կողպատեր են Սա-
սնոյ գաւառին մէջ 17 հայ գիւ-
ղեր :

Հոնորաէն Մայիս 13 թիւով
կը ծանուցանեն, թէ յառաջիկայ
Յունիս 29 էն Յունիս 1 հոն գու-
մարում մը տեղի պիտի ունենայ,
որուն պիտի մասնակցին Անգլի-
ացի, Ֆրանսացի և Իտալացի ե-
րեւոյթաւորներ, զիտուներ և
հրապարակագիրներ, ամեն քա-
ղաքական կուսակցութիւններէ
անխորտ : Այս գումարման նպա-
տակն է համաձայնութեան մը
գալ թէ ինչ լուսավոյն միջոցնե-
րով ազդելու են երեք երկիր-
ներուն մէջ հանրային կարծիքին
և ասոր միջոցաւ կառավարու-
թեանց վրայ ի նպաստ Հայոց
և ընդհանրապէս թուրքիոյ
հարստահարուած ժողովուրդնե-
րու :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

(ԹԱՆԻ Խմբագրականը)

Եւրոպայի կոմսը Հունգարական
Խորհրդարանին առջև իր ըրած յայ-
տարարութեան մէջ արտաքին գոր-
ծերու նախարարի մը յատուկ եղող
պաշտօնական լաւատեսութեան խառ-
նեց ինչ ինչ քննադատութիւններ և
խոստովանութիւններ, որոնք եզակա-
նապէս վհատեցուցին յայտ մը կը սլ-
ոնեն թուրքիոյ դէպքերու ընթացքին
վրայ : Այն հանդիսաւոր ազդարարու-
թիւնը, զոր պատշաճ դասեց սեղանի
Սուլթանին և անոր խորհրդակա-
ներուն՝ զրկիթ սպանական շնչոյ մը
կ'առնէ ներկայացուցչին բերնին մէջ
տէրութեան մը, որ ծանօթ է իր պա-
պանողականութեամբ, ինչպէս է
Աւստրո-Հունգարիան : Մարդ մինչև
իսկ դժուարաւ կրնայ հաշտեցունիլ
այս ձեւ ազդարարութեան մը արտա-
բերութիւնը իր ճառին մէկ ուրիշ մա-
տի այն ձգտումին հետ, ուր Գալիօփ-
ներու Հայտերը իրենց և Անարատի-
ներու, յաջորդ հաճութեամբ կը յայ-
տարարէ մակեդոնական խաղաղացու-
մի գործին մէջ իր թէ կատարուած
յառաջդիմութիւնները :

Ի՞նչ, մեկ հասած բոլոր տեղեկու-
թիւնները համաձայն են ազդեցու-
թեան որ թուրքիան կը շարունակէ
բացէ ի բաց ծաղրելու միջամտող եր-
կու տէրութիւնները, և հետեւէն հե-
տու նոյն իսկ ամբողջ Եւրոպան :
Անգոր բարենորոգումներու այն գոյնը
մնացորդը, որ ամբողջ արդիւնքն էր
այս ձեռնուէն դիւանագիտական գոր-
ծունեութեան, և որուն մէջ Մուր-
ցըշաէփ հոշակաւոր ծրագիրը անձա-
նաչելի դարձած էր, այդ մնացորդն
իսկ, գոնէ ըստ երեւոյթին, գործադ-
րելու քննք մը չտեսնուի :

Ընդհանուր քննիչ Հիւսէին Հիւմի
բաշային քով կարգուած երկու քա-
ղաքային զործակալները օգուտ եւ
արժէք պիտի ունենային այն ատեն
միայն, երբ նկատուէին Եւրոպայի

սրբը և բուն իսկ վարկին վրայ եր-
թային տեսնելու անցած դարձածը :
Արդ անոնք կարծես անշարժութեան
սահմանուած են : Սալոնիկի մէջ ջլ-
ղուած մնացած, գործողութեանց թա-
տերազարէն հեռու, ժամանակ կ'ան-
ցունեն ողբալի անգործութեան մը
մէջ :

Իսկ եթէ, պատահմամբ համակամին
կրթման տեսնելու թէ ինչ կը պատահի
Մանասարի մէջ, տեղական իշխանու-
թիւնները, արդէն գաղտնի կերպով ի-
մանալով անոնց պաշտօնը, ամեն
զգուշութիւններ ձեռք կ'առնեն ուղա-
նին միայն ցուցնելու անոնց, և կը
խաղան լիթիմաքիւր (մարաշախտ և
սիրելի կատարելն է) : Ի) կատակեր-
գութիւնը, որուն մէջ իրիմը ուղուա-
տեսիլներու մէջ կը տեսնուէր պատա-
րէնէի, իսկ, երբ իրենց բնակավայրը
կը վերադառնան, կը յայտնուի որ
բան մը չտեսնու, բան մը չհասուցեցին,
բան մը չիմացան, մանաւանդ բան մը
չըսեցաւեցին :

Անոնց անկարգութիւնը աչքի
զօրկաւ գործին մէջ ոտականական
այն սպաններուն որոնք շարաքներէ
ի վեր, իրենց պայմանագրիներուն
ստորագրուելուն և իրենց ամսական-
ներուն համար պէտք եղած գումարին
պաշտօնական հաշիւութեանը կըսպա-
սեն :

Այսօր կը հաստատեն որ համաձայ-
նութիւնը պոյացած է : Տեսնե՞ք հիմա
Օսմանեան իշխանութիւնները պարզ
մարդապատկերներու պիտի դարձնեն
այդ սպանները, թէ անոնց պիտի թո-
ղուն ու եւ է նախաձեռնութիւն և ի-
րաւունք մը, եթէ ոչ շատ մը չարիք-
ներու առաջին առնելու՝ գոնէ զանոնք
ուշացնելու, և նաեւ վկայի դ'ը
կատարելու հանդէպ քաղաքակրթիւ
աշխարհի կարծիքին կամ իղձին :

Երբ այս որոշումը անսխալագոր-
ծիւնը տեղի կ'ունենայ Մակեդոնիոյ
մէջ, ևս տեղի եղբակական լուրեր կը
հասնին մեզ ցաւոյ այն աշխարհէն, որ
Արմէնիա կը կոչուի : Հոս ալ նմա-
նապէս դիւանագիտութիւնը դո՛ւր քա-
ցած ըլլալ կը կարծուի անխիղճօրէն
պատրաստուած և զօրակաւ ճար-
պիկութեամբ մը գործադրուած ծրագրի
մը :

Արդէն Մարտի վերջերը ան ազդարա-
րուած էր Հունանի ջարդերով, փոխա-
նակ զործերու և պահանջիւս անմի-
ջական յետ կոչումը Զեքիւրին, 1895
ի գահիծին, Գրուս լրբօրէն պաշտօն
յանձնեցին տասը տարի ետքը իրենց
ձեռք սնելու ու լիցենզիա իր կիսատ
ձգած գործը միեւնոյն նահանգին մէջ,
փոխանակ այդպէս ընելու, կըսենք,
դիւանագիտութիւնը կը դիմանի բա-
նակցելու միջամտութիւն մը փորձելու
Դրան և Անգլանիկի միջեւ, այդ
կարծեցեալ աւաղակին, որ ըստ իր
կը պաշտպանէ իր ըստ իրենց
ու իր սպանիչներուն դէմ :

Սակայն միւս կողմէ Ֆեհալիե-
նու վրայ տարածուած ստացող լուրե-
րով հասարակութեան կարծիքը կը
ծուռաւորէին, Զահեբուն կը վերա-
գրէին ամենատեսակի ոճիրներ : Գի-
րազանց հէգնութեամբ մը, Հայերուն
վրայ կը ձգէին ճիշդ այն ոճիրները,
որ անոնց վրայ կը գո, ծռէին տասը
տարիներէ ի վեր : Այս չահաւակու-
թիւնը լիմալէ յետոյ, նշանը սրուե-
ցաւ կանոնաւոր ջոկանները, Համի-
տիյէները, Գիւրտերը շարժուն վիճակի
մէջ գրուեցան, ջարդն սկսաւ Սասու-
նի ու Մուշի գաւառին մէջ :
Արդէն չափէն աւելի արեւն հոսե-
ցաւ : Եւրոպան թող չըսէ թէ ազդա-
րարուած չէր : Մամուլը խօսեցաւ

պէտք եղածը : Գալով դիւանատանց
անոնք արդէն իրար տնցնել ձեւացու-
ցին : Գաղաքակրթեալ Արեւմտաքի
կառավարութիւնները կախում ունի
արդիւնք կրկնուած Պիթիւիլի և Վանի
Տիրապէքիւրի աղէտներուն, որոնք ո-
ճիր են մարդկութեան դէմ : Պէտք է
— կը բաւէ — որ ազդուութեամբ գոր-
ծեն Կ. Պոլսոյ մէջ : ԹԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՐԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

(Շար. Եւստոյ քրիստե)

13. — Իրողութիւնները, զորս պար-
զեցինք այնպէս ինչպէս տեղի ունե-
ցան, ցոյց կուտան, այդ անմիտ կար-
գադութիւնները յղացող և գործա-
դրելու պատասխանատուութիւնն
ստանձնող պաշտօնեաներուն կողմէն,
ո՞չ թէ ու եւ է բարեացակամութիւն
դէպի հայ հասարակութիւնը այլ ընդ-
հակառակն անգիտակցի ու անիրաւ
թշնամութիւն, բան մը՝ որուն մարդ
ի զուր կը փնտռէ շարժառիթ մը
գտնել : Զանազան հայ հոգեւորական-
ները ու հաւատացեալները ներ-
կայացունել իր անաստօղներ ողու
կառավարութեան բարձրագոյն որո-
շումներուն :

Բայց կարծենք պայծառօրէն բացատ-
րելինք, թէ հրամայուած նորոգ կար-
գադութիւնները աւելի պատմական
անօրինութիւններ են Հայերուն համար,
քան ուրիշ բան : Արդ, տեսնուած է
երբեք որ մարդ մը՝ որովհետեւ չուզեր
իրեն դէմ վճռուած պատիժը ինք իր
ձեռքով գործադրել, ամբաստանուի
ստոր համար : Եւստոյ քրիստե

Կոտայիցի կրօնքի պաշտօնեաներ,
որոնց միակ յանցանքը իրենց Եկեղե-
ցիին ու իրենց պետերուն հողատիրին
էր : Երեւանի արքեպիսկոպոսը Օրէն-
պուրկ արքայութեան, Գեղարի և Օ-
շականի ակոսակալները, Բարբի, Խա-
մաւուր, Թուրքիայի արքեպիսկոպոս-
ները, Եւրոպի ակոսակալը, Վարդաշէնի
միապետանին տեսուչը և ուրիշ շատ
մը եկեղեցականներ հետապնդու տեղա-
փոխուեցան : Սինօղի, արքեպիսկոպոս
էլմիթանի շատ մը միաբաններ դատա-
կան հարցաքննութիւններու ենթարկ-
ուեցան : Եւստոյ քրիստե պաշտօն-
գաւառը դատարանի առջև քաշուե-
ցաւ : Ծանոթակներով հոգաբարձուներ
որոնք տարաբանեցան, հարկերիւրով
Հայեր կաշառուեցան են, և անոնց-
մէ շատերը արդէն դատապարտուած :
Եւ ինչո՞ւ այս ամէն խառնութիւննե-
րը. — զի Հայերը չուզեցին գործակ-
ցիլ իրենց Եկեղեցիին կապուածին :
Ինչպէս հաշտեցունել այս գերադա-
պէս հակաեկեղեցական արարքները
ուրու կառավարութեան զգացումնե-
րուն հետ որ անոր ցարդ ճանչցուած էր
իբր Եկեղեցիին պաշտպանը, կրօնական
գաղափարներուն վանքը :

14. — Նոր հրովարտական բնոյթը
աւելի ակնհայտ կը տեսնուի անոր
գործադրութեան համար ընտրուած ե-
զանակէն : Կառավարութիւնը չէր կըր-
նար անգիտաւալ, որ եկեղեցական
կալուածներն ու անոնց հատկիքները
յատկացած էին եկեղեցիներու ու
վանքերու ծախսերուն, եպիսկոպո-
սարաններու ու կղերականներու պահ-
պանութեան, ինչպէս նաեւ եկեղեցա-
կան պաշտօնեաներու անուշղին, Կա-
թոլիկոսին սկսեալ մինչև յետին
դպիր : Եթէ ան կուզէր միայն յան-
ձանձուկն ձեւը փոխել, և կամ,

ինչպէս յայտարարեց, կը փափաքէր միայն եկեղեցիներուն ու եկեղեցականներուն վեճակը բարելաւել ու հայկական եկեղեցիներն ժառանգական ստացուածքը բարգաւաճել, պէտք էր, որ նոր օրէնքը պարունակէր նաեւ ինչ-ինչ փոխարինող պարբերութիւններ կամ դոնէ ամիսներ կարգադրութիւններ, որ կարենային այժմեան հղած պէտքերը գոհացնել. սոսանց խօսելու կարծեցեալ բարեկարգումներու մասին: Բայց իրականութիւնը ասոր բոլորովին հակառակն է, կառավարութիւնը կարողանաւ որաւեց, եկամուտներն ու հասոյթները իւրացուց բոլոր վարձակալներէն ու պարտապահներէն խոստում տաւ որպէս զի բան մը չլինարն հայ եկեղեցական իշխանութիւններուն, հաւատարմանն ուն արդիւն հանգանակութիւններ ընել հողեւորական պաշտօնատուներու օգնելու մասար գրամարկիւղները խորտակեց ու պարտաւոր դրամները վերստին մէկ խօսքով բան մը չլողաց եկեղեցիներուն ու եկեղեցականներուն իրենց ծախքին կամ անուշիկին համար: Կը մտածուէր բնականաբար թէ ուս կառավարութիւնը կանխաւ պէտք եղածը խորհած էր որպէս զի հայ եկեղեցիներն ու անոր պաշտօնեաները գոնէ իրենց անհրաժեշտ եղածներն ունենային: Բնաւ երբէք լօթին ամիս է որ նոր օրէնքն հրատարակուեցաւ, եւ չորս ամիս կըլլայ որ ուժի ու գէնքի գործութեամբ եկեղեցապատկան կալուածները գրաւուեցան, բայց դեռ բան մը չտնօրնուեցաւ եւ հրաման մը չարտեցաւ այդ ընդհանուր յափշտակութեան պատճառով մնասին սեղը լեցունելու համար: Ինքը կաթողիկոսը, ուրիշներն սարկաթը թողած պատկանելի ծերունի, սարկաթեցաւ իր խնամքէն հրաժարել: Ամբողջ միաբանութիւնը հարկադրուած է պարզ կերակուրով մը բաւականանալ, առանց ստոյգ ըլլալու թէ այն ալ պիտի գտնէ՝ արդեօք միշտ: Հայ եկեղեցիներն ու եկեղեցականները զրկուած են իրենց անհրաժեշտ պիտոյքներէն, հոգեւոր վարժարանները կը փակուին, իսկ ժառանգաւորները

կը գրուին ապրուստի միջոցներու պակասութենէն, եւ կի՛ն չըլլային մասնաւորներու ուղարկութիւնները որ անոնց հանապազօրեայ հայր հոգային, զոչէ աւելի աղիողորմ բաներ պիտի տեսնէինք: Եւ ահա այսպիսի հանգամանքներու մէջ է, որ չին քաջութիւր ըմբոստ անուշիկ տալ անոնց, որոնք չեն համակերպիր ալ աւելի ծանրացունելու այդպէսեան տառապանքները:

Շարունակելի

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Այսօր կըսկսինք մեր բանասիրական իրաւունք մէջ հրատարակել պատմական եւ յոյժ հետաքրքրական ու չահեկան էջ մը որ կ'ովկապահանջուի անցեալ դարու պատմութեան մէկ ամփոփումն է՝ ռուս պատմաբան Վ. Պոտոյի հեղինակութենէն թարգմանուած եւ Բաւաւեր հանդէսին մէջ հրատարակուած: Անցելուն մէջ հայ ազգին եւ ռուս պատմութեան միջեւ եղած յարաբերութիւնները եւ վերաբերումները, նոյն իսկ ռուս պատմագիրի մը բերանով պատկերացնող այս պատմական էջը, շատ օգտակար նկատեցինք մեր ընթերցողաց ալ ծանօթացնել:

Նիւթին յոյժ չահեկանութիւնը առիթ տուած է անշուշտ, որ Բաւաւերի մէջ հրատարակուելէ զատ, մասնաւոր տեսակով մըն ալ արտատպուի ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ խորագրով:

Այդ տեսակը ստանալու համար պէտք է զմեզ Բաւաւերի խմբագրութեան:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԻ Տ. Յարութիւն պատրիարքը հոգեւոր վաճառման համար միեւրոյի քաղաք տալու իրաւունք

յը տուեր է իր փոխանորդէն Երովհեանեւ երկու տարի առաջ վանքին մեծ արտէն մաս մը Լասիւնի մը ծախուած ըլլալէ զատ 15 օր առաջ ուրիշ մաս մըն ալ Դեւոնդ Վ. Նոյն մարդուն կը ծախէ 83 ռուբլի առանց տեղեկուելիւն տալու պատրիարքին եւ առանց հաշույ անցնելու: Ինչպէս կերեւայ, կարգ մը վեղարարութիւններ վանքը ծանր պարտքերու տակ ձգելով յանձնուեալն սեպտեմբ, սեփականութիւններ ալ ծախել սկսած են: Ազգ. մեծագոյն հաստատութիւնը կարողանաւ խորհրդատին ազատելու նախաձեռնողութեամբ ուրախալի է որ Տ. Յարութիւն պատրիարքը Կեղը Վարչութեան աջակցութեամբ շէջը դիմէ իսկ այս վերջինը, հակառակ կառավարութեան հանել փորձած ուղղակի եւ անուղղակի արգելքներուն, կը ջանայ դարման մը գտնել: Ահա այս նպատակով վերջին իրաւն ժողովին մէջ որոշուած է քննիչ զրկել Տ. Տիգրան Եւսեպիան ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գլխաւորագործներէ միոյն:

Կիւիլիճ Ս. Կաթողիկոսը յաջողած է աւարտել վանքին մէջ ժառանգաւորաց վարժարանի քարուկիւր չէնքին կառուցումը: Երաշխակայ սեպտեմբերին պիտի կատարուի բացումը եւ աշակերտաց ընդունելութիւնը: Ս. Կաթողիկոսը այցելութեան կերթայ Հայկա, Այնթապ եւ Մարաշ, ուր ժամանակ մը մնալով պիտի զբաղի թեմական գործերու կարգադրութեամբ:

ՎԱՌՆԱՅ Ի Տ. Մարտիրոս Հօր ան ծաղիկայ փերին կրկու արածութիւն տրուած է Պատրիարքարանէ:

ՄՈՒՇ Ի Պատր. փոխանորդ Տ. Գնէլ Մ. Վ. հիւանդացած եւ անմիջական դարմանի պէտք ունենալով, Պատրիարքարանը զինք արտօնեց Պոլիս գալ: Տ. Գնէլ Վ. մինչեւ որ վերադառնայ Մուշի առաջնորդական գործերը պիտի վարէ Բաղէշի առաջնորդ Տ. Նիկիլ Մ. Վարդապետը:

ՍԻՒԿ ԷՖ. ՈՒՆՃԻՆԵՆԻ Պատմանիկ պատուանշանի առաջին աստիճանը տրուած է:

ԾԱԽՈՒԹԻՒՆ
Պատմ. (162 էջ) 1 ֆր.
« Բ. » (488 էջ) 2 ֆր.
ՆՈՒ ԵՐԿԱՐԱՆ Կամ ՄՐՄՈՒՆՉ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Երկրորդ անգամ ապագրուած եւ ձեռագրած. Գին 1 ֆր.

ՆԵՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկարներու նիստ ու կացը ու թուրքերէ կրած ստապանքը անոնց ազատութենէն առաջ. Գին 50 ասնգիւ

ՀԱՅԻՆՆԻԿԻ ԶՈՒՆԻ Պատկեր մը ճակատագրատման իրական կեանքէն: Զեղչեալ գին 1 ֆր.

Այս գրքերը ստանալու համար դիմել ՎԱՌՆԻ « Ի Ր Ա Ի Ն Ք » ի խմբագրութեան

ՊՈԿՐԵՆ Տ. Օննիկ Փափագեանի եւ Տ. Յ. Պալէոսեանի
ԳՈՆՍՈՒՆՆԻ Տ. Սիսակ Մէլքեանի
ԳԱՀԻՐԻ Տ. Կարապետ Էրզնկացեանի
ԱՂԻՔԱՆԻՐԻ Տ. Ստեփան Մալմանեանի

ՈՒՍՏՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Պրանգեանի

ՊՍԹՈՆ Տ. Ա. Ասքանազի

ՓՐՈՎԻՏԵՆՍ Տ. Մ. Տէր Պողոսեանի

ՖԻԶՊՈԼԻ Տ. Կ. Մարութեանի

ԵՂԵՍԻՐՔ ԸՆԴՐՄԱԿԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

ՔՕՆՔԱՆԵԱ փողոց Թովիս քիւ 6

Վերջին նորաձեւութեանց համաձայն արանց եւ տղայաց համար ամեն տեսակ զգեստներ կը պատրաստենք:

Ամառուան եւ ձմեռուան համար ընտիր կերպաներու միեւր մը քով պատրաստ կը դնուի, որով կըրնան օգտուիլ էն նորաձեւակ յաճատութիւնը:

Իսկ ուրիշ տեղերէ հասած յանձնարարութիւնք արուած չափերու համեմատ ճշգրիտ եւ փութով կը զործադրուին:

Հաստատելու համար անգամ մը փորձել կը բաւէ

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (՝)

(Արտատպուած «Բանասէր» Հանդէսէ)

Այն օրից, երբ Հայաստան վերջնականապէս կորցրեց իւր քաղաքական անկախութիւնը, չգա. դարեցան շարունակ նորա միջոց հայրենի կրօնի եւ ազգութեան համար եղած մշտադաւանջ եւ դարեւոր պատերազմները:

Բնական է, որ րեւմտ, որ այդ սովորութիւն ազգը գեղեցիկ եւ նեղուած իւր շրջակայ անհամար մահմետական ցեղերի ձեռքին, զգար եւ խոտովանէր, թէ անհրաժեշտ է իւրեան կապել իւր դոյնութիւնը մի քրիստոնեայ հօր ազգութեան կեանքի հետ:

Բայց ոչ մի տեղից օգնութիւն ստանալ կարելի չէր: Արեւելքից, հարաւից եւ արեւմուտքից մահմետական ցեղերն էին ամուր պատնէշի նման բաժանել նորան քրիստոնեայ աշխարհից. հիւսիսումը իւր նման տառապում էր վրաստանը չունենալով զեմագրի միշտ յարձակումներէն. եւ միայն Կովկասեան շղթաների միւս կողմը գտնուած էր մի գործող տէրութիւն, որ սասանեցրիլ էր թաթարներին եւ իւր իշխանութիւնը տարածել էր մինչեւ Վօրդայ մեծ գետի բերանը, մինչեւ Կասպից ծովի ափերը: Այդ իսկ պատճառաւ Հայաստանի

աչքը ձգտում եւ յառում է դէպի հիւսիս:

Հայրը շատ վաղուց էին վաճառականական յարաբերութիւն սկսել Մոսկովայի տէրութեան հետ, զարեւր յետ յառաջանում էին նորանոր խաղաղութեան գաւինքներ երկու ազգերի մէջ-նորանոր արածոնութիւններ, որ Ռուսաց թագաւորները չորհուրէն հետաւոր հարաւի այս վաճառաւոր ազգին: Իւրեք Միւսկովիէ թագաւոր օրերը նշանաւոր եղան Հայերի համար թանկագին մի կարող հրօղորտութիւնով եւ արքայաւ Հայերի բարոյական եւ նիւթական կապը Ռուս ազգի հետ:

Մեծն Պետրոս առաջինը քաղաքական տեսակէ տից աչք դարձրեց Հայերի վերայ, նորա հանձնարը նախատեսեց Ռուսաստանի ապագայ դերը Հայ ազգի վիճակը տնօրնելու: Եւ ահա այս իսկ ըստէնց սկսում է Ռուսաց թագաւորներին հոռու-գոռու քաղաքականութիւնը Հայոց աշխարհի վերաբերութեամբ:

Դեռ Դերբէնդի պատերազմից շատ յառաջ Ղարաբաղի միջոցները մի քանի պատգամաւորութիւններ գիւրում են Պետրոսին նորա պաշտպանութիւնը ինքրիւ: Եւ քա միաձայն հաւատացնում էին, թէ Ռուսաց զօրքն իւրեանց մօտենալուն պէս Հայ աւազանիքը զօրաժողով կ'առնէ Նախիջեւանումը եւ թագաւորական գրօտը վերցրած 24 ժամի մէջ կը հալածեն անհաւատներին, իսկ 15 օրուայ մէջ կ'որեն ամբողջ աշխարհին: Սրբեանն առնելն այն ժամանակ շատ հեշտ կը լինի, հաստատում էին նոքա, որովհետեւ այնտեղ մեծ բազմութիւն կայ, Հայերի եւ նոցա ձեռքին է վառողի պահեստն եւ ուրիշ պաշարներ: Վերջապէս ասում էին, Հայաստանը կարող է մինչեւ 116000 զօրք վերց

բերել, ըստ որում թուրքահայերն էլ օգնութիւն կ'առնեն պարսկահայերին:

Այն օրից, երբ Դերբէնդը նուաճուեց Ռուսաց արի տակ եւ Ռուսական բանակը պատրաստուեցաւ տիրել Պարսկաստանի հիւսիսային դաւաճներին կարծես թէ Հայի աղատութեան արշալոյսը աւելի փայլուն եւ լուսաւոր ճառագայթներ սկսեց արձակել:

Որդէն 1200 Հայեր Ղարաբաղի մէջքերի տնայնոցութեամբ եւ 3000 վրացիք իւրեանց վաճառութեամբ թագաւորի հետ միասին պատրաստ ապագում էին Գանձակումը Ռուսաց թագաւորի հրամանները կատարելու:

Հրճուած էր այս քրիստոնեայ բանակը, նոցա կարծիքով աներկրայ եկել հասել էր պարսկական լից իւրեանց աղատութեան ժամը: Սակայն կայծակի հարուածից աւելի իրաւ հնչեցաւ նոցա աւանդին այն բոթարիւր լուր. թէ Պետրոսը չը վերջացրած իւր սկսած գործը վերադառնում է Կովկասից: Ինչպէս Հայոց Երայի մետրապօլիտը վկայում է, նոքա հաւատ ընծայել չէին կամենում այդ լրին եւ չէին էլ կարողանում հասկնալ, թէ ինչ պատահեցաւ. ոմանք ասում էին, թէ Ռուսները տկարացան եւ վերադարձան, այլ թէ սաստիկ չոքից նոցա հեծեալ զօրքի ձիանքը կոտորուեցան, միւսները թէ ծովումն ալեկոծութիւն է պատահել եւ թողաւ օթաւիւր զօրքը իւր պաշարով ջրասույզ է եղել:

(Շարունակելի)

(՝) Կովկասեան պատերազմ հեղինակութիւն Վ. Պոտոյի, հատոր Գ. Պարսկական պատերազմ 1826-28 Գ. գիրք, Ս. Պետր. 1883 ամի:

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ո

Թիւրք ասքերլերին պաշարած զուգար վէ Գիւրալէր իլէ պէ-
րապէս Մուշ օվասընտա վէ Սա-
սուն գազարնտա պուլընան էր-
մէնի քէօյլէրի խարապ իթմէք-
տէ օլտըղըն վէ քէօյլիւլէրին
տաղլարա վէ Մուշա գաշմայա
մէնպուր օլտըղլարըն վէ Մարտ
31 վէ Ապրիլ 13 տէ գանլը միւ-
սատէմէլէր վուգու պուլտըղըն
վէ Պիթիւս վալիսի րահիպլէրի
ալիսի իտէրէք չէթէ րէյիսլէ-
րինի տուգաղա տիւշիւրմէք իս-
թէյուպտէ մուհաֆազ օլամատը-
ղըն վէ պու սէպէպլէ վուգու
պուլան միւսատէմէտէ 139
թիւրք վէ 7 էրիէնի թէլէֆ օլ-
տըղլատըն վէ նիհայէթ Ապրիլ
14 տէ թիւրքլէրէ եէնի իմտաա
կէլտիկինի թիֆլիստէն մուֆա-
սալ պիւր թէլէկրաֆ պիւրիւրմիշ
տիւր:

Ֆազաթ մէքքիւր թէլէկրաֆտան
սօնրա «Աթանա Պիւլկար»ըն վէ
«Աթանա Հաֆաաըն Սթանպուլ
տան վէրտիքլէրի մալիւմաթ
իւզրէ Սասունտա 17 բարէ էր-
մէնի քէօյլէրին եանմըլ օլտըղ-
լար մուհաֆազ կէօրիւնիյօր:

—Թանըն իշարը իւզրէ, ին-
կիլիզ Բարլըմանընտ ա՛ էրմէնիս-
տանտա վուգու պուլան եէնի
իթիլիտտան տօլայը՝ խա-
րիճիյէ սէքրէթէրի տէմիշ տիւր-
օշիւքիւմէթ Ֆրանսա վէ Բու-
սիա իլէ իսթիշարէտէ պուլընը-
յօր, մէսէլէնին հալը իչիւն Պիթ-
լիստէքի Բուս վէ Ֆրանսազ գօն-
սօլտըղըն ինկիլիզ գօնսօլը
իլէ միւթթէֆիգէն հարէքէթ
իթմէլէրին մուհաֆազիյէթ հա-
սըլ օլաճաղըն իւմիտ իտէրիլ:

—Ինկիլիզ, Ֆրանսազ վէ իթա-
լիալը մէպուսար, ալիւլէր վէ
մուհարիլէր պու բազար կիւնիւ
Հօնտրատա թէնէմիւ օլընարագ,
իշպու իւշ մէմալիքտէ էֆքիւրը
ումումիէի թէլիլիզ իթմէք վէ
պուլուլէ հիւքիւմէթլէրի՝ էր-
մէնիլէրին վէ թիւրքիտա
մուգտարը պ օլան միլլէթլէրին
լէհիւն ամէլիաթա մէնպուր
էյլէմէք իչիւն՝ լուղըմ կէլէն
թէտպիլիլէր իւզէրինէ իթթի-
ֆազ հասըլ իտէնէքլէր:

—Ինկիլիթէրա վէ Ֆրանսա
տէվլէթլէրի պէյնիւնտէ հուսու-
լա կէլմիշ օլան իթթիֆադտան
տօլայը թիւրք կազէթալարտա
եաղըլմաալ պա իրատէ մէնն օ-
լընմըլ տըր:

—Իզմիրտէ պուլընան Ֆրան-
սազ տօնանմաաըն էրքիւնը
հարալը Սթանպուլը զիյարէթ ի-
տէնէկի վէ պու զապիթլէրի
կէթիւմէք իչիւն պիւր ֆրանսըլ
գրիւաղէօրի Չանազալէ պօղա-
ղընտան կէլէնէկի միւրէվլի
պիւր:

—Էտիրնէյէ ալտէթ իտէն Մա-
քէթանիտը մուհաճիլէրտէն
90 քիշի սինօրտա թիւրք գօմի-
սիօնը թարաֆընտան մուսլէնէ
օլընարագ, եալընը 20 քիշի
գապուլ օլընմըլ վէ միւթէպաղը
70 քիշի կէրի եօլլանըլմըլ օլ-
տըղը Գօյարինօլտան պիւրիւրի-
լիյօր: Կէօնա՝ պու 70 քիշինին
էսամէսի տէֆթէրտէ մուգալէտ
տէկիւլ իմիշ:

—Սթանպուլտան էնէպի կա-
զէթալարըն վէրիլէն հաֆաաթի-
սաթ իւզրէ, 60000 սիւհալը Ա-
րապլար ըսեան իտուպ, Կօնֆու-
տաղընտա Ահմէտ բաշանըն գօ-
մանտաալ ալթընտա պուլընան
6500 թիւրք ասքերլէրին իւզէ-
րինէ հիւճու իթմիշլէր: Աս-
քէրլէր պիւթիւն պիւթիւնէ
մաղլուպ օլմուշար, վէ ասըլար
օնլարտան 1600 թիւֆէնք վէ 3
թօր ալմըլար, Պու ասըլարա
գարը Օմանլը հիւքիւմէթի
20000 ասքէր կէօնտէրէնէք իմիշ:
Արապլար քէրլանլար 4 միլիոն
ֆրանկըլ խասարաթ վէրմիշ-
լէր:

—Աստոր—Հոնգարիա խարի-
ճիյէ նաղըրը գօնթ Կօլուսովըն-
քիւնի կէլէն կիւն իրատ իթտի-
կի նուլթ Թուլթանա ֆէնա
թէնէիւր իթմիշ օլմաղլէ, Վիէնա
Օմանլը էլիսիւնէ թալիւմաթ
վէրուպ Կօլուսովքիւնի թիւր-
քիտա գարըլ իթտիկի սիթէմ-
լէր իշիւն բրթէսթ էյլէմէսիւրի
էմր իթմիշ տիւր: Քէզա Սուլթան
րուս էլիսիւր Մ. Ջէնտիլիէվէ չի-
քայէթ իթմիշ, ֆազաթ Ջէնո-
վիէվ Սուլթանըն միւսթէրիշ օլ-
մաղըն թալիսիյէ էյլէմիշ տիւր:

Իշպու հաֆաաթի Սթանպուլ-
տան Ֆրանսա պիւրիւրէն թէլէկը-
րաֆ, իւլմէթէն տիյօլ, «Պու
սէպէպլէ ասքերլէրին տաղըլմա-
ալ թէնէիւր օլընաճաղ զանն օ-
լընմըլ:

—Սթանպուլ 7 Մայիս—Մուհա-
ճիլէրին ալտէթի իչիւն մու-
գարէր օլան շարթլարա մուճիպ,
պուլտան սօնրա ալտէթ իտէն-
լէրէ սուհուլէթ վէրիւմէսի խու-
սուսընտա՝ Մաթաֆա-բաշա վէ
Բուս-քէօյի հիւքիւմէթինէ լաղըմ
կէլէն էմիրլէր վէրիւմիշ օլտը-
ղըն Պապը Ալի Պուլկար մասլա-
հաթիւրընտա պիւրիւրտի:

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Ֆէնկ—Հաուսկ—Չէնկէ եագըն
32000 Բուս ասքերլի վէ ճարօն-
լըլար պէյնիւնտէ չէտիտ վէ զա-
յէթ գանլը պիւր մուհարէպէ վու-
գու պուլտու: Բուսլար զալէպէ
իտէրէք, ճարօնլըլարը 18 քիւ-
մէթրօ գատար կէրի սիւրտիւլէր:
—ճարօնլըլ ամիրալ թօկօնըն
թէլէկրաֆը իւզրէ, Մայիս 2 տէ

րուս սէպէպի իլէ Գաղափա նամ
գրուաղէօր Իօշիւն գրուաղէօրէ
շարըլմաաընտա՝ պու պիւր գաշ
տագիդատա զարգ օլմըլ: Թայ-
ֆալարտան եալընը 90 քիշի
գուրթուլմաշ տըր: Թէքրար օ
կիւնիւ Հարցոպէ նամ զըրհը
պիւր րուս թօրթիլինէ թէսաաիւ-
ֆէն պաթմըլ: Թայֆէլէրտէն
300 քիշի գուրթուլմաշ տըր:
Իշպու վարօրտա 800 քիշի պու-
լընտըղը վէ անըն գըլմէթի 30
միլիոն ֆր: օլտըղը Լօնտրատան
պիւրիւրիլիյօր:

—Լօնտոն 7 Մայիս—Ճարօն
ասքերի նուշլանկա կիւրէր կիւ-
մէշ՝ ալտըղը պիւր էմիր իւզէրի-
նէ շէհիւրի թէքք իթտի, վէ
Բուսլար թէքքար անը զապթ
իթտիլէր:

—Լօնտոն 7 Մայիս—Սթան-
տարտըն ալտըղը հաֆաաթի իւզ-
րէ, Մայիս 3 տէ ճարօնլըլար
չէտիտ պիւր հիւճուլէ Գայ-Բիւնկ
շէհիւրին (նուշլանկըն ճէնուպի
ճիհէթիւնտէ) զապթ իթմիշլէր:
Բուսլարտան 2000 քիշի թէլէֆ
օլմուշ:

—Լօնտոն կազէթալարըն նէշը
իթտիլէրի հաֆաաթաթա պիւ-
նան, 25000 քիշիտէն միւրէք-
քէպ պիւր րուս օրտուսը Մուք-
տէնտէն էնէրէք Բուլանթիլէ վէ
Տալիւրի ճիւլարընտա պուլընան
ճարօնլըլարը վուրմազ վէ պու
թարիլլէ Բօրթ Արթուրը գարա
ճիհէթիւնտէն մուհասէրէտէն
գուրթուրագ քէտպիլընտէ թ-
միշ: Պու թագաեբտէ ճարօնլը-
լար մաղլուպ օլմալարընտա՝ օր-
տուլը գուրթուրմագ իչիւն՝ իհ-
թիյաթէն պիւր չօք վարօրտը
Բիցէվօ սուլարընտա պէլէթմէք
իթմիշլէր:

Բիցէվօ, Բուլանթիլէն վէ Բօրթ
Արթուր ճիւլարընտա պուլը-
նան ճարօն ասքերլին մըգտա-
րը 45000 է պալիլ օլմըլ:
Պուլարա գարըլ օլ ճիւլարտա
պուլընան վէ Մուքտէնտէն կէլ-
մէքտէ օլան րուսլարըն մըգտարը
50000 քիշի տիւր:

—Լօնտոն 8 Մայիս—Մուքտէն-
տէն «Տէլիլ թէլէկրաֆ» իշար
օլընտըղը իւզրէ, պիւր գուլվէթ-
լի ճարօն օրտուսը Մուքտէն
տաղլու իլէրլէմէքտէ իմիշ կէօ
րիւնիշ պիւնան, պուլար րուս
ասաքիլինին Եօլուրը քէսմէք
մագսէտիւնտէ տիւրլէր:

—Թօքիօ 7 Մայիս—Ամիրալ
թօկօնըն թէլէկրաֆը իւզրէ,
էվլէլէրի կիւն ճարօնհարապ սէֆի-
նէլէրի թէնէսիւս իչիւն Բօրթ
Արթուրա եագըն կիթմիշլէր:
Իսթիւքեմալտան Բուսլարըն
չէտիտ աթէշի սէֆիլէրէրի պիւր
ալ խասարտիտէ իթմիշ:

—Բէթլըլըն իշարըլիւզրէ, 80000
ճարօնլըլար Լիւս-Եանկըն ճէ-
նուպի ճիհէթիւնտէ էլան րուս
իսթիւքեմալարընա եագըն պու-
լընմըլար:

—Թարաշանտա գարալա չըգ-
մըլ օլան ճարօնլըլար Բուսլարըն
պիւր ալայ սիւվարիսին իհաթէ
իտուպ չօղընը թէլէֆ իթմիշլէր
վէ գօմանտանը թուլմուշար:

Ա Պ Օ Ն Լ Ի Լ Ի Ր Ի Մ Ի Ջ Լ

Սէնէի հալիլէնին պէլիւնիւս ալընտա
պուլընտըղըմը իսիւլաֆընա օլարագէ-
լան սպօնէ պիւլիլինի կէօնտէրմէլէն-
լէր՝ կազէթանըն հէր պիւր միտարիֆի-
րէլին օլտըղըն միւհազէ իտէրէք,
պիւր թէլէիւր իյֆայի տէյն իթմէլէրի
րէճա օլընմըլ:

Կէլէն 1903 սէնէսիւնտէն հիսապ-
լարը գալմըլ օլան պաղը միւշլէրիլէ-
րմիւզ պու Մայիսին նիհայէթ ինչ գա-
տար Հէր Հիլիճէ պօրճլարընը կէօն-
տէլմէլի տիւրլէր: Պու իսթալը ճէ-
վապաղ պըրագանլարա Մայիսին
սօնրա կազէթա կէօնտէրիլմէլէք վէ
իսթիլէրի նէշը օլընաճաղ տըր:

Լ Լ Օ Ն Ի Տ Ա Ք Ք Բ Ե Թ Ր Օ Ն Պ Ե Յ

Ն Պ Ա Ր Ա Վ Ա Ճ Ա Ռ

Ա. ուշաքի ուշաքի ուշաքի ուշաքի
Այս նորահաստատ միւրիւնոցի մէջ
կը գտնուին ամեն տեսակ նպարէղէն,
ի մասնաւոր ընտիր ձիւթալիզ, աճառ
եւ ալլըն, օրտէք հրապարակի գնիւրէն
700 ին 10, 15 աւելի աճան կը ծա-
խուին: Ապրանքի մաքրութիւնը եւ
գնիւրը աճանութիւնը հաստատելու
համար կը բաւէ անգամ մը փորձիլ:

Վ Ա Ր Ի Լ Ե Լ Ի Ր Ի Մ Ի Ջ Լ

Այսօր Պուրկաղէն տեղս պիտի
հասնի «Վարիլէթ» թատերական
խումբը, եւ այս շարթու պիտի սկսի
իւր թատերական ներկայագլանոց շարքը
Հաճի Բաւարթի թատրոն մէջ:

Ս Ս Ր Ր Ս Տ Ի Յ Լ

Նապոլէոն 20, 65 ֆրանք
Օսմ. լիբարը 22, 85 ալիւն ֆրանք

Պ Ա Գ Ա Լ Ի Յ Լ

Վարնա բիպարնտա պաղպալիյ
մալլէլին պու կիւնի ֆիլաթը, ալթու
ֆրանք իլէ:

ԳԱՀՎԷ	1,80/2,—
ՇԵՎԷՐ ՆԵՎԵ	62
ՇԵՎԷՐ (քէսմէ) սանաղ	32,—
ԲԻՐԻՆՃ Ֆիլպէ չուվալը	39,—
» ճարօն	38,
» Ինկիլիզ	25.50
» Բիղօն	54 9բ
ԿԱԶ սանաղը	8. 70
ՉԵՅԹԻՆ հաղը քիւր	80—90
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 ասէտ	4,20—60
ԳՈՒՐՈՒ իւզիւմ	26

Одговорных А. Курбетянъ
печатница «Взаимность» — Варна.

